

Alexandru KIRIȚESCU

Ateneul Român – Spectacolele grupării „Poesis” „Sora Beatrice”

Sala de concert a Ateneului pentru spectacolul unei grupări de avangardă teatrală. Lampadarele care străjuesc lojile au fost înfășurate în foiță de mătase portocalie – o lumină roșiatică și aurie, o semiobscuritate în care hiper-poeții și hiper-esteții se afundă cu ochii închiși ca într-o piscină de delicii.

Scena – un mare vitraliu gotic acoperă tot fondul, prelungit spre podele cu un brâu vărgat de tapet modern – la mijloc, ajurată în pânză, o „rosace” de catedrală. Un altar cenușiu – o Fecioară spaniolă de carton presat, străjuită de două sfeșnice de aur, țeapănă în hainele-i de catifea liliachie. Sus, agățate de tavan, două lampadare în genul abat-jururilor din care d-na Cobilovici și-a făcut o specialitate dureroasă. Oglizile din cele două loji mari ale comitetului au fost astupate cu scuturi de carton galben pe care au fost vopsite cruci brune. Cele două uși care permit accesul publicului au fost gătite cu pervazuri de arhitectură gotică, iarăși de carton. Totul într-un stil vulgar, colorit abundent și dizgrațios, pompier în cel mai înalt grad.

Preludiu – întuneric beznă – rozeta din fund luminată – viori în surdină – departe, modulări cristaline de liturghii latine – o doamnă în doliu mare în fața mea începe să plângă – un nod de emoție mi se urcă în gât – Mozart divinul – noapte de la începutul inimilor. Lumină portocalie – o formă albă prăbușită la picioarele Fecioarei – forma se înfioară, se ridică – poartă niște urechi albe și enorme de măgar. [...]

Spectacolul de aseară nu ne-a dat nimic, nu ne-a șoptit nimic. Planturos și meschin, tradiționalist și barbar, cu bărbați precipitați și bâlbâiți după cea mai pură școală oficială, cu femei împiedicându-se în cearșafuri și în tirade, cu o figurație dezordonată, cu perucile puse de-a-ndoaselea, nu s-a deosebit de nimic ce-am mai văzut și ce ne-a deznădăduit atâția ani, nu ne-a deschis o fereastră spre frumos și spre contemplațiunea emoționată a realizărilor estetice.

Și totuși, ce prilej minunat pentru o monatre surprinzătoare!

Iată tabloul fugii din mânăstire. Un fundal de draperii sumbre în care să strălucească doar rozeta gotică, o rozetă imensă care să cuprindă în cadrul ei statuia Sfintei Fecioare. Rozeta aceea este singura spărtură a mânăstirii prin care intră lumea, aerul, soarele, viața, ispita, cântecele pasiunii dezlănțuite în univers, zgomotele oamenilor și ale astrelor armonioase.

Intrarea tentațiunei. Imens în fâlfâiri de torțe, prințul Bellidor. [...] L-aș fi vrut pe Bellidor îmbrăcat într-un costum de culoarea exactă a draperiilor scenei. L-aș fi vrut șuierător și perfid, fermecător și redutabil ca Mefisto – e chiar secolul în care s-a născut personajul lui Goethe. Din masca de întuneric, nu i s-ar fi văzut decât capul fin cu sprâncenele diabolice, buzele roșii și voluptuoase și mâinile cu degete lungi și experte în mângâieri sacrilege – restul, noapte și crimă.

În scena finală a ispășirii și a mărturisirii, aș fi vrut-o pe Beatrice întinsă pe o targă la picioarele Fecioarei, ca pe un pat de cuie și de jeratic. Nici o mișcare – în dreapta, și în stânga, țepene ca niște cariatide care sprijină pe creștelele lor debile bolta cerului, călugărițele albe. Și ar fi început minunea alternată. Beatrice își spune păcatele și corul surorilor îi răspunde de dincolo de lume, din regatul inocenței, al credulității divine. Și ar fi fost o melopee sfâșietor de dulce și care ne-ar fi rămas în inimi ca un cântec.

Dar n-a fost nimic.

(Lupta nr. 388, 31 martie 1923)